

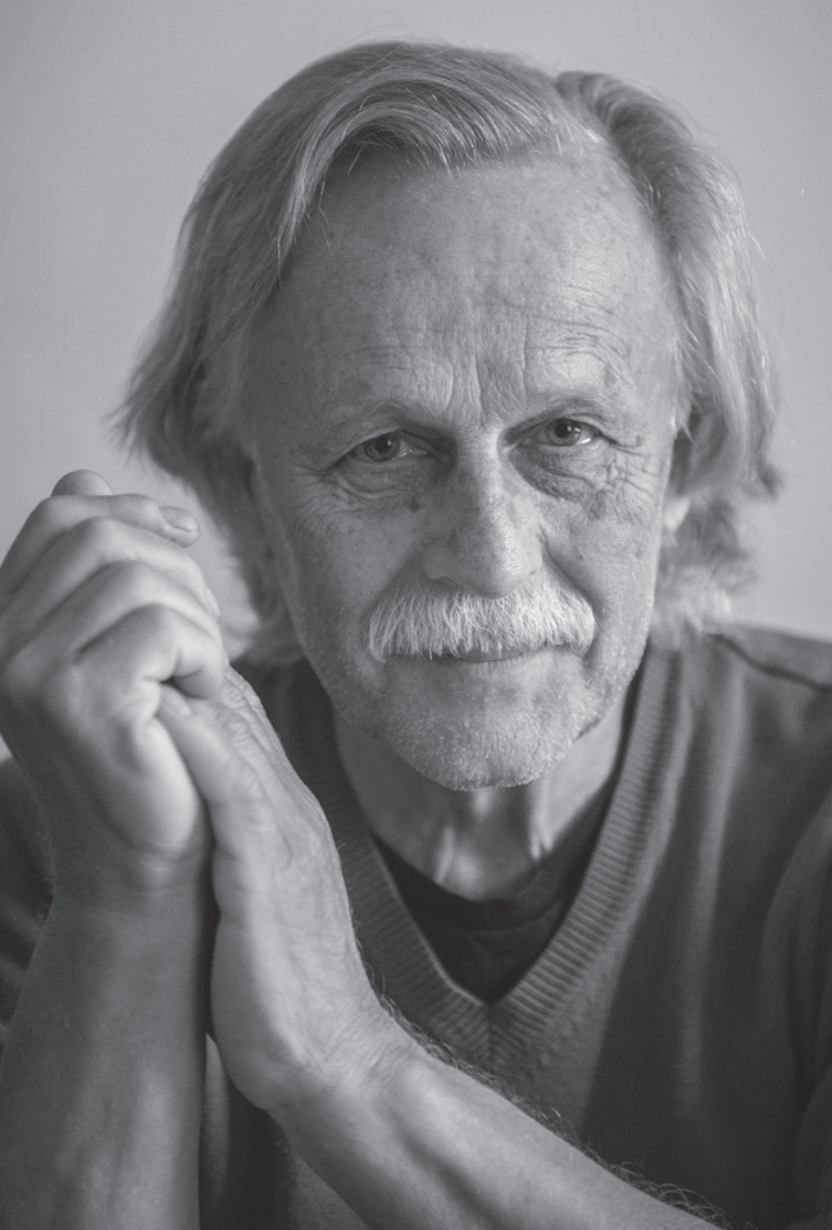
A black and white photograph of an elderly man with a mustache and a dark hat, sitting in a tree. He is holding a large, fluffy cat. The background is a blurred forest scene with tree branches and leaves.

Jan Šulc

Jiří Dědeček – pohyblivý cíl

galén

Jiří Dědeček – pohyblivý cíl

Jan Šulc

**Jiří Dědeček –
pohyblivý cíl**

galén

Vydáno s podporou Ministerstva kultury ČR.

Všechna práva vyhrazena.

Tato publikace ani žádná její část nesmí být reprodukovány, uchovávány v rešeršním systému nebo přenášeny jakýmkoli způsobem (včetně mechanického, elektronického, fotografického či jiného záznamu) bez předchozího souhlasu nakladatelství.

Nakladatel i autoři vynaložili velké úsilí, aby zjistili majitele autorských práv dokumentárních fotografií. Omlouváme se za případné neúmyslné vynechání jmen autorů, prosíme je, aby kontaktovali nakladatelství, s radostí je uveřejníme v dalším vydání.

© Jan Šulc, 2020

© Jiří Dědeček, 2020

Cover photo © Karel Cudlín, 2020

Photos © Karel Cudlín, Miloš Fikejz, Petr Pod, Petr Šolar, archiv Jiřího Dědečka, 2020

Typography © Luboš Drtina, 2020

© Galén, 2020

ISBN 978-80-7492-515-3 (PDF)

ISBN 978-80-7492-516-0 (PDF pro čtečky)

Slovo úvodem

Se jménem Jiřího Dědečka jsem se setkal poprvé v roce 1982, když jsem si v Českém fonoklubu Jonáš koupil knížku *Texty Burian & Dědeček*. Bylo mi sedmnáct let a hltal jsem vše, co bylo spjaté s českými písničkáři, folkovými texty a poezií. Četba té knihy byla pro mne velkým objevem a hlubokým zážitkem – mnoho textů obou autorů jsem si tehdy vepsal do paměti a zůstaly mi v ní dodnes. Stihl jsem pak ještě navštívit jeden jejich společný koncert v malostranské Baráčnické rychtě a po roce 1985 – kdy začali hrát samostatně – jsem navštívil několik jejich sólových koncertů.

Osobně jsem Jiřího Dědečka poznal v roce 1997, kdy jsem ho poprosil, zda by do prvního svazku *Spisů Karla Kryla s názvem Texty písní* (1998), který jsem edičně připravoval pro nakladatelství Torst, nemohl přeložit Krylovy písňové texty napsané německy. Přeložil je tehdy, myslím, skvěle – s Krylovým rýmováním si poradil naprosto přirozeně.

V roce 2001 vyšla Jiřímu Dědečkovi v nakladatelství Torst básnická sbírka *Věci po mrtvých*, jež se setkala s velkým čtenářským i kritickým zájmem. Nedlouho poté mne Jiří seznámil s Lubošem Houdkem a jeho nakladatelstvím Galén, což velmi ovlivnilo můj život a vedlo k práci na mnoha knihách a CD různých autorů, jež jsme spolu s Lubošem přivedli na svět. Jiřímu Dědečkovi jsem v Galénu redakčně pomáhal se souborem sloupků, črt a fejetonů *Bát se a krást* (2005),

básnickými sbírkami *Haiku haiečku* (2008), *Slizské písně* (2011) a zejména s básnickou knihou *Angiolo Poliziano: Rispetti e dispetti. Poklony a pošklebky* (2009), již považuji za vůbec nejlepší jeho básnickou knihu. Když jsem její rukopis tehdy dal přečíst znalci italské renesanční literatury Jiřímu Pelánovi, chvíli si myslel, že ji skutečně napsal Angiolo Poliziano sám, než nahlédnutím do Polizianova díla zjistil, že jde o Dědečkovu básnickou mystifikaci. V nakladatelství Torst vyšel v roce 2008 Dědečkův román *Snídaně se psem*. Poté co od roku 2013 začal Jiří Dědeček vydávat své knihy zejména v nakladatelství Limonádový Joe, jež vede se svou ženou Terezou Brdečkovou, pomáhal jsem mu redakčně s knihami *Život a cesta hrocha Obludvíka* (2013) a *Pošta shora* (2020).

S nápadem vydat můj knižní rozhovor s Jiřím Dědečkem přišel Luboš Houdek. Ač jsem se trochu ostýchal vstoupit na pole dialogického literárního žánru, jehož autorů Karla Hviždaly, Aleše Palána, Michala Schonberga, Miloše Doležala, Jaroslava Riedela, Pavla Kosatíka, Michala Plzáka, Zdeňka Jančaříka, Martina Bedřicha a dalších si za to, co v něm vytvořili, velmi vážím, pokusil jsem se jejich práci alespoň trochu přiblížit. S Jiřím Dědečkem jsme se od března do října 2019 sešli osmkrát v kavárně Trojka v pražské Záhořanského ulici č. 6 nedaleko Jiráskova náměstí, vedené milou a ochotnou Valerií, dcerou mé nejlepší kamarádky z gymnázia. Tam jsme v tichu zadního salonku pod fotografiemi Jana Kubiše, Jozefa Gabčíka, Josefa Bublíka, Josefa Valčíka, Jana Hrubého, Jaroslava Švarce a Adolfa Opálky (pravoslavný chrám svatých Cyrila a Metoděje, v němž zemřeli, se nachází jen několik desítek metrů od Záhořanského ulice) nahráli naše povídání, které jsem následně upravil do knižní podoby a proložil Dědečkovými písňovými texty. Vedle rozhovoru vedeného chronologicky jsme nahráli i tematické kapitoly, kterými jsem ho

proložil též. V jednotlivostech se s vlastním rozhovorem na několika místech protínají, vysazeny jsou jiným typem písma. Nedlouho poté, co jsme nahrávání našich hovorů dokončili, přešla kavárna v Záhořanského ulici do rukou jiného provozovatele.

Jan Šulc

Pohyblivý cíl

Jen jsem trochu povyrost
plním brannou povinnost
Kdybysem byl generál
tak bysem to nedělal
ale že jsem vojín
tak tu teda stojím

Před sebou i za zády
všude vidím armády
a na poli našince
v obrněný mašince
no a že jsem vojín
tak se trochu bojím

Od obzoru k obzoru
stojí sbory v pozoru
a na nebi tryskáče
že z nich vojsko vyskáče
a já, prostý vojín
maskuju se chvojím

Sotva začla přestřelka
hned jsem jako křepelka
vzduchem sviští olovo
Prásk! a je to hotovo...

Ale že jsem vojín
tak se rychle hojím

Bledý jako lilie
vojín první linie
ráno serval fáče
a už zase skáče
Pohyblivý cíl
prej vydrží dýl...

Říká se, že lidé si pamatují věci zhruba od tří let. Já mám záblesky paměti z doby ještě starší. Chtěl bych se tě zeptat na tvoje nejstarší vzpomínky. Na chvíle z prvních let tvého života.

Moje nejstarší vzpomínky pocházejí z Karlových Varů, kde jsme žili do mých jedenácti let, tedy do roku 1964. A jsou to vzpomínky poněkud tísnivé, protože já jsem se svým rodičům narodil do jejich mládí. Oběma bylo málo přes dvacet. A myslím si, že v tu chvíli trošku nevěděli, co se mnou. Nevěděli, jak se dítě zvládá. Myslím si, že právě proto jsem z nich cítil určitou nejistotu a nebo takové zvláštní vyčkávání. Že oni budou reagovat na mě, co já provedu. A to se potom bude řešit.

Tatínek byl úředník v Karlových Varech, pracoval v kultuře. Vzpomínám si na několik našich prapodivných výletů do kina. Viděl jsem s ním film *Smrt si říká Engelchen*. Možná že rodiče vůbec nedocenili, jak strašně hluboce na mě ten film zapůsobí a kolik stresu z toho potom budu v dalších měsících prožívat.

Vzpomínám si na zeď u karlovarské nemocnice, po které jsem šel s tatínkovým souhlasem a spadl jsem dolů. A na takovou tu obvyklou scénu, kdy rodiče se kvůli tomu strašně chytli a maminka hubovala: „Vždyť jsem ti říkala, ať ho tam nepouštíš!“ Myslím, že mi tenkrát po tom pádu šili hlavu.

A vzpomínám si na několik situací, kdy můj tatínek se projevoval jako opravdový cvok, dělal neuvěřitelné hovadiny, které sám nedocenil. Nedohlédl, co vlastně dělá. Byli jsme v letním kině – a tam byla obrovská plocha, tehdy nové pódium pod filmovým plátnem. Otec zatoužil se radovat, tak mě vzal za ruku a za nohu a udělal ze mě letadlo, jak se tak dítě držívá. Člověk se točí okolo své osy, dítě jakoby letí – ale on mě pustil. On mě pustil – a já jsem se chvíli kutálel po tom čerstvém, před nedávnem zatvrdlém betonu karlovarského letního kina. Dodneška nevím, jestli mě pustil schválně – že ho zajímalo, co to udělá –, a nebo jestli jsem mu vyklouznul.

Měl jsi sourozence?

Mám bráchu Honzu. A měl jsem také partičku, samozřejmě, ale to byla jiná písnička. Brácha patří do mého trochu úzkostného prožívání nejranějšího dětství, protože když mu byly dva roky a mně pět, tak jsem ho doma hlídal. Naši chodili do práce, tatínek byl velmi kulturně vytížený, myslím, že byl dobrý, že dělal tenkrát ve Varech dobré věci. Například Semafor tam měl vždycky svou druhou premiéru. Táta tam vždycky to divadlo nějak přitáhl. On v tu dobu hodně běhal po těchhle akcích, chodil s mámou na kulturu, a já jsem doma hlídal bratra a strašně jsem se při tom bál. Bál jsem se, brácha spal, a já jsem s ním jakoby hovořil, aby mě eventuelní zloděj nebo násilník, který by vnikl do bytu, slyšel. Vymýšlel jsem si a říkal nahlas, že pušku mám na dosah, že to není problém. Abych si dodal odvahy. Lidé si potmě pískají, ale to mi nestačilo. V tomhle smyslu na mě bylo naloženo víc, než by na pětiletého kluka mělo být.

Chodil jsi do školky? Pro mě školka ve třech letech představovala velké trauma, strašně jsem tam nechtěl jít. A potom jsem tam byl úplně šťastný,

nadšený... Dodnes si vzpomínám na výjevy ze třídy, na spolužačky, na učitelky. Byli jsme se školkou v Krkonoších na Hřibčících boudách, mám před očima louky okolo nich a naše hry. Našel jsem tam v trávě jelení paroží a daroval jsem ho paní učitelce. To mi bylo pět let. Něco podobného jsi také zažil?

Samozřejmě. Chodil jsem do školky Na Vyhlídce v Karlových Varech. Moje máma v mateřské školce pracovala, a já vlastně nevím, proč jsem nechodil k ní... asi z důvodu střetu zájmů – tehdy se tomu tak neříkalo –, aby mě ve svém oddělení nerozmazlovala. Byl jsem u její kolegyně. Dodnes si pamatuji, že ta paní se jmenovala Anita Kolářová, byla to hezká černovlasá opálená štíhlá dáma se sportovním sestřihem. A já jsem od ní dostal několikrát facku za to, že nechci po obědě spát. Ale asi to nebylo jenom proto, já jsem pravděpodobně i nějak zlobil.

Ve školce jste museli po obědě povinně spát?

Tam bylo spaní povinné.

My jsme měli ve školce skládací lehátka a na nich byly strašně štípané šedivé deky. Spaní samo mi moc nevadilo, ale ty deky byly strašné.

Ty deky, to byly takové prapodivné filcáky.

Přesně tak.

Kopřivová látka.

Rád bych se teď vrátil k tvojí partičce, k prvním kamarádům. Co vás spojovalo? Jací ti kamarádi byli?

Kamarádi byli z našeho baráku, nikoli ze třídy. My jsme byli taková různorodá parta, nevím, jestli jsme všichni chodili do jedné školy nebo do škol různých. Ten dům, to byla novostavba posazená hodně vysoko, pod dnešním sportovním stadionem, který se tehdy

začínal stavět. Blízko jsme měli hřbitov a vrch, kterému se říká Tři kříže, bydleli jsme pod lesem. Dneska už je to tam všechno daleko zastavěnější.

Ten dům měl dva vchody a bydlelo v něm šestnáct partají. V něm jsme měli s klukama svou partičku. Ta řádila opravdu neuvěřitelným způsobem. Vary byly tenkrát strašně zanedbané, na každém rohu bylo nějaké smetiště. My jsme ta smetiště projížděli, vybírali jsme staré dětské kočárky a z nich jsme si brali osy a kolečka. A pak jsme vyráběli dřevěné káry, říditelné, takže jsme měli vozidla a na nich jsme drandili po celých Varech. Aut tehdy jezdilo minimum. Já si pamatuji ještě válečná auta, která po Varech jezdila, ta byla na dřevěné uhlí. My jsme se vůbec ničeho nebáli, co se dopravy nebo zlých lidí týkalo. Tehdy bylo míň vrahů a pedofilů, ani se o tom tak tenkrát nemluvalo, nevědělo se to. A my jsme blbnuli a řádili, porůznu jsme kradli, co se dalo ukrást, loupili jsme.

Nacházeli jsme v lesích věci ještě z války. Helmy, bajonety, patrony. Jednou jsme našli v listím zamaskované jeskyni německou motorku se sajdkou. Někdo z nás to řekl doma a pak si pro ni nějaký soudruh přišel a jezdil na ní.

Tohle všechno už bylo v době, kdy jsi chodil na základní školu.

Ano, to už bylo v době školy.

Ale ještě ke školce: z ní mám své první erotické zážitky, jako většina lidí. Se dvěma holčičkami jsem se hrozně kamarádil a bavili jsme se tím, že jsme chodili čůrat a pozorovali jsme se při tom navzájem.

To máme na školku podobné vzpomínky, my jsme se pozorovali ve sprše. Dokonce si pamatuji jména těch holčiček.

Já také. Ale nebudu je tady říkat, třeba jsou to ctihodné dámy a ještě žijí. To se nezapomíná, takováhle

jména. Školka v tomhle směru byla pro mě zábavná. Netrpěl jsem tam, neplakal, byl jsem hodně aktivní a spát se mi nechtělo. Někde se prý dával skládací toaletní papír přes oči, a nesměl spadnout. Aby děti spaly, aby měly zakryté oči. To nám naštěstí nedávali.

Vzpomínáš si ještě na něco?

Já jsem byl jako dítě neobyčejně zdatný a obratný. Když už jsem chodil do školy, její budova měla na omítce výstupy. Byly na ní obdélníky a mezi nimi byly štěrbin. Bylo to udělané z malty, byly to štuky, jaké se dělávaly na počátku dvacátého století. A já jsem po těch štukách byl schopen vyšplhat do prvního patra.

Další mou oblíbenou disciplínou byl hromosvod. Po něm jsem vyšplhal do druhého patra domu, v němž jsme bydleli, a šel jsem přes balkon domů. Když někdo z naší partičky ztratil klíče, byl jsem vždycky žádán, abych šel a otevřel zevnitř. Když se to dozvěděli moji rodiče i rodiče ostatních kluků, tak se samozřejmě chytali za hlavu a celé mi to zakázali.

Jednou jsme ukradli psa, krásné štěně vlčáka. Dva dny jsme ho měli na zahradě, než si pro něj majitel přišel a vzal si ho zpátky.

Dneska už si možná nikdo neumí vybavit, jak příšerné, černé, polorozbořené město Karlovy Vary tehdy byly...

S klukama jsme chodili na procházky k Ohři. Měl jsem vyučování do dvanácti, do jedné, a doma jsem byl dřív než rodiče. Měl jsem klíče od bytu, na stole jsem měl od mámy připravenou svačinu. Máma přišla domů ve čtyři, v pět, někdy i později. A my kluci jsme si celé odpoledne dělali, co jsme chtěli. Jednou jsme šli podle Ohře k jatkám a ve vodě plavaly kusy masa.

To musel být obrázek.

Pak jsme si je pekli na ohni, ale nejedli jsme je... Dělalí jsme, jako že je jíme, ale nikdo si nekousnul. Celé město bylo obludně zaprasené a špinavé. Ještě v něm nestál Hotel Thermal. Byl tam park, v němž kvetl pámelník. Můj bratr přes něj chodil do houslí a přepařovali ho tam cikáni. Brali mu struny.

V mém životě sehráli významnou roli prarodiče – babičky, dědeček. Měli ve tvém životě také takové místo?

Určitě! Bohužel ale můj děda z matčiny strany umřel poměrně brzy. Ten na mě udělal hluboký dojem. Dodačka mi na něj zbyla krásná, světlá vzpomínka. Byl kovář, obrovský chlap, měl na předloktí vytetovanou podkovu. Uvědomuji si, že když umřel, byl o dva roky mladší, než jsem já teď. Pro mě to tenkrát byl úctyhodný stařec. Pro moje potěšení zvedal obrovskou kovadlinu, s kterou jinak nikdo nehnul. On ji vzal, zvedl a zase ji položil na špalek. Ukazoval mi různé triky, jako třeba že zavíral krabičku od sirek automatickým bucharem. Dal ji pod buchar otevřenou a uměl s ním zacházet tak dokonale, že ta krabička se jenom zasoúpila, zavřela a nerozbila se. Pamatuji si ho jako člověka, kterého jsem bavil tím, jaký jsem byl. Schovával mi staré podkovy a já jsem si s nimi hrál.

Naši byli strašně chudí. Já jsem vždycky uváděl v komunistických dotaznících, že rodiče byli chudí a že jsme museli v roce 1962 prodat bicykl značky Favorit, abychom měli v zimě na uhlí. A to je pravda, tak to bylo.

Ale zpět k prarodičům: k nim jsem byl vždycky na prázdniny odkládán. Rád odkládán! Nikam se tehdy nejezdívalo.

Odkládali tě mimo Karlovy Vary.

Ano. Prarodiče žili na vesnici, dva kilometry od Kožlan, rodiště prezidenta Edvarda Beneše. Dodnes

obec Dřevce – jak se jmenuje – spadá pod Kožlany. Tam jsem tehdy trávil každý volný čas.

Dřevce – to slovo znám, máš ho ve své mailové adrese.

Ano, je to moje mailová adresa. Jedna z mých mailových adres. Takhle jsem si ji vymyslel a dlouho používal. V Dřevci jsem byl u babičky s dědou. Později už jsem tam býval jenom u babičky, když děda umřel. Celé prázdniny, celé dva měsíce. A tam byla zase jiná partička.

Podobná té karlovarské.

Samozřejmě. Stejně divoká, stejně neukázněná. Ony by si třeba tamní děti hrály jinak, ale já jsem do toho vždycky vnášel prvek vzdoru a furiantství, něčeho, co se nesmí.

Jednou jsme třeba – ale to bylo ve Varech – hráli fotbal, a tatínek se z toho balkonu, na který jsem vždycky lezl po hromosvodu, koukal dolů. My jsme dole hráli s klukama fotbálek a já jsem příšerně řval. Táta potom říkal, že vylezl na balkon proto, že si myslel, že se mi něco stalo. A já jsem furt řval takové věci jako „přihraj“ a „co to děláš“ a tak, a doplňoval jsem to neuvěřitelně sprostými výrazy. Tam opravdu lítaly hovna, prdele, píči... A tatínek koukal z balkonu, jak tam jeho desetiletý kluk takhle řádí. Seběhnul a doma mi nařezal.

Podobně fungovaly prázdninové partičky v Dřevci. Tam byli ovšem samozřejmě jiní vůdci, starší kluci. My mladší jsme si vymysleli, že budeme občanům ve vesnici vykrádat půdy. Nikdy jsme neukradli nic cenného. Ale jednou jsme třeba na půdě téměř opuštěného domu, kde žila sama stará paní, objevili staré hasičské helmy, sekyrky a opasky, které už se dávno nepoužívaly. Celá naše partička potom byla ohelmovaná a opásaná. Já jsem si nechal hasičskou sekyru,

kteřou se dalo jednou stranou sekát a druhou páčit prkna.

Furt jsme strašně křičeli, běhali, řvali, schovávali se – a takhle nám uběhlo naše dětství.

Já jsem to měl podobně. Na základní škole jsme byli bezvadná parta spolužáků. To samé jsem měl i na venkově, kam jsem jezdil od dvou let. Tam byla velmi početná parta, či spíše dvě party, které spolu soupeřily, hrály proti sobě fotbal, předháněly se v jízdě na kolech.

Chtěl bych se tě zeptat na školu. Já si pamatuji ze školy spoustu věcí. Učitele, spolužáky, dřevěné lavice s otvory pro kalamáře, výuku v dílnách, branná cvičení s plynovými maskami... V první třídě jsme měli jako třídní učitelku Vlastu Humlovou, v té době už starší paní. Ona mi na základě mé schopnosti nacházet synonyma (ke slovu „vidím“ jsem jí řekl slovo „zřím“ – to si dodnes pamatuji) předpověděla, že se v životě budu zabývat slovy, že s nimi budu pracovat. Na rozdíl od mých spolužáků, kteří byli úplně jiní. Dnes jsou to třeba skvělí automechanici nebo chemici. Jak ty si vzpomínáš na svou školu? To už bylo něco jiného než školka.

To je samozřejmá věc. Přechod do školy byl takový... dokonale zorganizovaný. Byl konec padesátých let, lidé nosili buď bílé nebo modré košile a červené šátky. Všechny veřejné instituce byly dokonale zorganizované. Tam se nepřipouštěly žádné zmatky. A já jsem začal chodit do školy Československo-sovětského přátelství nad Hotelem Imperial.

V kterém roce to bylo?

Do první třídy jsem začal chodit v roce 1959. Po dvou letech jsem přešel do nově postavené školy v Drahovcích. První, druhá třída ve škole SČSP probíhala v naprostém šílení. Jednou jsem byl po škole, protože

byl... Den učitelů. A já jsem běhal po chodbě se svačinou a křičel jsem: „Dneska je svátek prasat.“ Paní učitelka mě – co jiného mohla chudák dělat – chytila za ucho a jednu mi strelila. Nevím, co to do mě vjelo. Prostě jsem Den učitelů kvalifikoval jako svátek prasat a byl jsem za to po škole. Doma samozřejmě chudáci moji pětadvacetiletí rodiče vůbec nevěděli, co se to se mnou děje, co si o tom mají myslet. Byl jsem prvňáček.

Tehdy jsem se poprvé projevil jako komplikovaná bytost.

Nevím, jestli jste taky používali tužku nebo pero, ve vaší době už začínaly propisovačky, ale my jsme ještě měli plnicí pera a tužky. Tužkou jsme měli nakreslit to, co paní učitelka předtím nakreslila křídou na tabuli. Ten obrazec se jmenoval „Dítě zamotalo nitě“. Paní učitelka nakreslila klubíčko, čárala a čárala pořád dokola. V jednu chvíli přestala. A řekla: „Tak, a teď to samé, děti, nakreslete do svých sešitů.“ Já jsem kreslil strašně pomalu, protože jsem se domníval, že mým úkolem je okopírovat úplně přesně všechny čáry tak, jak je ona nakreslila na tabuli. A dostal jsem facku, když jsem řekl, že mi to jde pomalu, protože to dělám přesně jako ona. Vypadalo to, jako že jsem se jí posmíval, ale to nebyla pravda, já jsem se jen opravdu hluboce, napjatě a úzkostně pokoušel zopakovat její obrazec.

Myslím si, že díky tatínkovi, který byl taková malinkatá karlovarská celebritka, a díky mamince, která pracovala ve školství, mě učitelé tolerovali víc, než museli.

Vzpomínám si, že tenkrát byl v rozhlase neobyčejně moderní a slavný pořad *Hajaja*.

Na ten si vzpomínám také.

Tehdy byl s Vlastimilem Brodským. A ve škole probíhala drobná šikana. U vchodu stál školník, který nás

pouštěl do školy, a ještě před školníkem o dva kroky blíž stáli dva kluci z páté, z šesté třídy a každého chytli a ptali se: „O čem byl včera *Hajaja*?“ Museli jsme to říct, a kdo to nevěděl, toho schválně zdrželi, aby na vyučování přišel pozdě. Až jsem se školy trochu bál, že tam ti kluci zase budou. Já jsem za trest někdy *Hajaju* poslouchat nesměl, takže jsem nevěděl, o čem včera byl.

Říkal jsi, že jsi byl hodně tělesně zdatný, šikovný, pohyblivý. Směřoval jsi už v době základní školy k nějakému sportu?

V Karlových Varech ještě ne. Ale v tělocviku mi všechno šlo strašně dobře a samo. Kromě basketbalu, v něm jsem s míčem nebyl úplně obratný. Ale fotbal jsme hráli běžně, běhat jsem uměl výborně. Vždycky jsem všechny závody vyhrával. Cvičení na hrazdě mi bylo potěšením. My jsme měli na zahradě u domu houpačku, byl to železný rám, umístěn byl poměrně vysoko. Na tom rámu jsem dělal nejrůznější opičárny. Výmyk, podmyk, shyby, to byly pro mě drobnosti.

Na rozdíl ode mě.

Tys to měl v tělocviku těžké?

Já jsem měl s výmykem zajímavou příhodu. Udělal jsem ho jednou do půlky, a najednou jsem nevěděl, jak dál. Zůstal jsem viset na hrazdě hlavou dolů a nevěděl jsem, jak pokračovat. Měli jsme tělocvikáře, kterého jsem měl velmi rád, měl jsem s ním hezký vztah. On stál vedle žíněnký a koukal se na mě zcela nevěřicně.

Chtěl jsi mu udělat radost a nešlo to.

Přesně tak. Po chvíli jsem se pustil. Dal mi pak zcela právem na vysvědčení čtyřku.

V které to bylo třídě?

Na gymnáziu. Naše třídní učitelka Hana Jandová ho chtěla přemluvit, aby mi dal trojku. Řekl jsem, že si čtyřku zasloužím, ať mi ji tam nechá. Náš vztah se pak ještě zlepšil. Byli jsme mu potom se spolužáky dokonce vyklízet sklep – bydlel v Neklanově ulici pod Vyšehradem –, celá naše třída s ním ve čtvrtém ročníku měla výborné vztahy, byli jsme téměř jako jeho mladší kamarádi. Přitom on už byl tehdy před důchodem. Byl velmi svérázná osobnost. Na třídní schůzky chodil v oteplovačkách, mluvil s rodiči nepísavně, nedodržel jakoukoli etiketu, měl stále několik dnů neoholené strniště. Za mlada to musel být krásný chlap a dobrý sportovec.

Co jsem ze sportu dělal sám od sebe a rád, bylo plavání a ježdění na kole. Gymnastika mi vůbec nešla, už od raného dětství. Od čtyř let jsem chodil do Sokola, později do Klokánka v tělocvičně Bohemians v Riegrových sadech. To byl všestranný tělocvik pro malé děti, ale už tam mi gymnastika nešla. Přeskočit koně... to ne. Kozu a švédskou bednu ano. Ale koně či stůl...

Ještě jsem se chtěl zeptat: ty jsi zatím mluvil o prarodičích ze strany své maminky. Jak to bylo s tvými prarodiči ze strany tatínkovy?

V rodině z otcovy strany se z nějakých důvodů tradovalo, že jeho tatínek nebyl dobrý člověk, nebyl hodný na maminku a maminka proto brzy umřela. Asi ji mlátil, to v tehdejších venkovských rodinách nebylo nic neobvyklého. Já jsem ho poznal už jenom jako staříčkého, roztrášeného pána, když jsme byli jednou nebo dvakrát na návštěvě u otcových bratrů.

To bylo v jiné vesnici?

Ano, v Podkrkonoší, ve Studenci u Vrchlabí. Myslím si, že v rodinné historii hrála roli ještě jedna věc: všichni otcovi bratři, byli čtyři, zůstali v okolí a postavili si tam baráky. A otci jeho tatínek svůj dům

odkázal. Krásnou cihlovou vilku ve Studenci. Takže na něj ti jeho bráchové možná trošku zahlíželi, nevím to přesně. Babičku z tátovy strany jsem vůbec nepoznal. A jeho otce si pamatuji jenom málo, trošku jako předobraz mého táty, trošku mě samotného. Výrazná lebka se zapadlýma očima. Tu v tom rodě měli všichni. Ani si nevzpomínám, jestli jsme si s dědou někdy vyměnili nějakou větu.

Táta byl ze všech bráchů nejmladší, pravděpodobně tedy z lásky k nejmladšímu se jeho otec zachoval tak, že mu ten barák věnoval. To byla legrační situace, protože my jsme měli – byl rok 1966 – dům v Krkonoších, a nikdo z nás ho nechtěl. Táta naopak strašně toužil po autě. Za ten dům by jich bylo mnoho. Žil tehdy zpěvák, jmenoval se Vítovec...

Vítovec?

To byla taková nevydařená kopie Karla Gotta. Tehdy už můj tatínek dělal v pražském Parku kultury a oddechu Julia Fučíka. A tento Vítovec od něj chtěl ten dům koupit za dvě stě tisíc, což byly tehdy neuvěřitelné peníze. Dnes by to bylo dvacet milionů. Ten dům nepochybně tu hodnotu měl, byl veliký, s velikým pozemkem, a všude kolem byl lyžařský terén, bylo to tam krásné. Ten dům byl tehdy docela nový, protože oni ho nedlouho předtím postavili. Můj táta, kterému bylo trapné, že ten dům dostal, ho potom prodal jednomu ze svých bratrů hluboko pod cenou, ani ne za čtvrtinu téhle částky. Za ty peníze si pořídil ojetou octavii combi, kterou jsme pak měli dlouhá léta a všechny nás vozila. Bylo to neobyčejně věrné a milé auto.

Tatínek byl ve straně. Po šedesátém osmém roce ho z ní nevyloučili, ale dostal se do situace, kdy měl členství v řízení. To trvalo asi tři roky, až ho nakonec vyloučili. Máma se stala v mateřské školce ředitelkou. Nikdy ve straně nebyla, byla jedna z mála

ředitelek-nestraniček, ale kompenzovala to členstvím v SČSP nebo nějakou podobnou hovadinou, aby se na tom místě udržela.

Zpět k tvým prázdninám v Dřevci.

Tam jsem trávil všechny prázdniny od nejtútlejšího věku až do svých patnácti, šestnácti let. Ještě první prázdniny na střední škole jsem tam trávil. Nestudoval jsem gympl, byla to SVVŠ – Střední všeobecně vzdělávací škola. Sídlila v Praze v Hellichovce. Dnes tam sídlí Gymnázium Jana Nerudy.

Na střední škole už jsem prázdniny netrávil jenom v Dřevci, ale třeba jsem někam vyrazil s kamarády. Nebo jsem se účastnil letních brigád. Nicméně alespoň měsíc jsem v Dřevci byl vždycky. Jezdil jsem tam rád. Když mi bylo patnáct, pracoval jsem tam u zedníků, abych měl nějaké kapesné.

Zažil jsem tam jednu neobyčejně dojemnou věc. Když jsem tam jezdil jako kluk, moje babička byla neobyčejně chudá, opravdu mimořádně, měla důchod asi 300 Kčs měsíčně, což byla přesně cena uhlí, které musela nakoupit na zimu. Ale měla slepice, králíky, bydlela ve vlastním domečku. Vždycky když jsem odjížděl, strašně plakala, že jedu pryč. A dávala mi dvacetikorunu. Já jsem si ji nikdy nechtěl vzít, protože jsem věděl, co pro ni ta dvacetikoruna znamená. Ale ona mě vždycky umluvila.

Když se pak situace změnila a už jsem byl velký, vždycky když jsem odjížděl, tak jsem babičce dával pětistovku nebo dvě stovky. Ona si je nechtěla vzít a opět plakala, ale nakonec si ty peníze vzala. Situace se obrátila.

O prarodičích

Velkou roli v mé výchově hráli prarodiče z matčiny strany. U nich v Dřevci jsem prožíval nejranější dětství i svoje

pubertální lásky. Moje sestřenice Maruška si jednou pozvala svoji kamarádku a babička se usmívala, když jsem říkal: „Babi, my pudem dneska do kina s Maruškou.“ – „No, s Maruškou, však já vím.“ Nevím ani, jak se ta kamarádka jmenovala, možná Jitka nebo tak nějak. Ve dvoře u Grózů se promítalo na natažené plátno, ve stodole byla promítačka. Já jsem seděl vedle Maruščiny kamarádky, v letním kině se vždycky nosily deky, jedna pod zadek, druhou se člověk přikryl, protože padal večerní chlad. A já jsem pod tou dekou dal ruku mezi svoje a její stehno a hřbetem ruky jsem nepatrně pohyboval, jako že ji hladím, aby se to kdyžtak nedalo nějak špatně vyložit. Když kino skončilo, řekla mi: „Nešel by ses projít?“ Tak jsme se šli projít do polí a procházeli jsme se asi hodinu, pak jsme se vrátili a ona mi řekla: „No, hele, jestli jsou všichni kluci u vás v Praze takovýhle, tak chudáci holky.“ A odešla. Říkal jsem si – jak ona to myslela? Myslela to tak, že jsem byl hned napoprvé moc útočný, anebo že to bylo málo? Opravdu jsem byl strašně hloupý a nezkušený. Tohle byl jeden z klíčových pubertálních zážitků v pobývání u mých prarodičů, proto o něm mluvím. Opravdu jsem byl úplně pitomý.

Vztah k prarodičům byl pro mě určující. Maminka je měla moc ráda, chovala k nim velikou úctu, i když děda byl samozřejmě – to v naší rodině zůstalo – tvrdohlavý a velmi popudlivý. Já jsem o tom napsal do knížky *Snídane se psem*, jak mámě jednou rozmlátil kočárek na panenky z nezvladatelného vzteku. Něco dělala, asi zpívala panenkám, když chtěl spát, nebo něco podobného. Pak jí ho po kovářsku sešrouboval, že vypadal jako obrněný vůz.

Děda mi dával staré podkovy, já jsem si s nimi hrál, že jsou to koně, jako malý jsem cválal po zahradě s podkovou zapřaženou do malého žebříňáčku. Když mi pak bylo čtrnáct nebo patnáct, svařil mi ze starých trubek kosturu na speciální kolo, takže jsem si vyrobil kolo jménem Stříbrný šíp. Kolo vlastní výroby! Byl jsem inspirovaný